

Usnesení Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 19.11.1981, sp. zn. Tov 17/81, ECLI:CZ:NS:1981:TOV.17.1981.1

Číslo: 34/1982

Právní věta: II. K výkladu ustanovení § 105 odst. 2 tr. zák.

Soud: Nejvyšší soud ČSSR

Datum rozhodnutí: 19.11.1981

Spisová značka: Tov 17/81

Číslo rozhodnutí: 34

Číslo sešitu: 7-8

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Vyzvědačství

Předpisy: 140/1961 Sb. § 105 odst. 2

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 34/1982 sb. rozh.

II. K výkladu ustanovení § 105 odst. 2 tr. zák.

(Usnesení Nejvyššího soudu ČSSR u 19. 11. 1981 sp. zn. [Tov 17/81.](#))

Z podnětu podaných odvolání byl zrušen rozsudek vyššího vojenského soudu v Trenčíně ze dne 17. 9. 1981 sp. zn. T 7/81 ve výroku o trestu ztráty vojenské hodnosti.

Ostatní výroky rozsudku zůstaly tímto rozhodnutím nedotčeny.

Z odůvodnění:

Rozsudkem soudu prvního stupně byl býv. npor. J. V. uznán vinným : 1. trestným činem porušování povinností strážní služby podle § 285 odst. 1, 2 písm. a), b) tr. zák. v souběhu s trestným činem zběhnutí do ciziny podle § 283 odst. 1, 2 písm. a), c) tr. zák.; 2. trestným činem vyzvědačství podle § 105 odst. 2 tr. zák. Za to byl obžalovaný odsouzen podle § 105 odst. 2 tr. zák. a § 35 odst. 1 tr. zák. k trestu odnětí svobody na deset let s tím, že pro výkon tohoto trestu byl zařazen do druhé nápravně výchovné skupiny. Dále mu byl uložen trest ztráty vojenské hodnosti.

Proti tomuto rozsudku podali v zákonné lhůtě odvolání obžalovaný a vyšší vojenský prokurátor v Trenčíně.

Podstata podaných odvolání směřovala proti správnosti právní kvalifikace trestného činu uvedeného v bodě 2. výrokové části rozsudku. S poukazem na to, že vyrazil skutečnosti tvořící předmět pouze služebního tajemství, přičemž nevěděl, že ho vyslychají orgány cizí výzvědné organizace, obžalovaný dovozoval, že takovým jednáním nenaplnil znaky skutkové podstaty trestného činu vyzvědačství po stránce objektivní ani subjektivní a že jeho jednání by mohlo být kvalifikováno jen jako trestný čin ohrožení služebního tajemství podle § 173 odst. 1, 3 tr. zák. Odvolací soud má za to, že tato argumentace odvolatele nemá oporu v provedených důkazech. Především je třeba konstatovat, že námitky obžalovaného jsou opakováním jeho obhajoby přednesené při hlavním líčení, se kterou se vyšší vojenský soud náležitě vypořádal. Soud prvního stupně správně vycházel z výpovědi obžalovaného, který v souladu s důkazy objektivního charakteru uvedl, že v Rakousku odmítl nabídku vyslychajících orgánů, aby s nimi „spolupracoval“, že se raději rozhodl vrátit se zpět do ČSSR a že vyslychající si počínali jako orgány zpravodajské služby. Za tohoto stavu nelze učinit jiný závěr, než že obžalovaný věděl, že důležité skutečnosti, které souvisely s činností ozbrojených sil a měly zůstat v obecném zájmu utajeny před nepovolanými osobami, vyzrazuje cizí výzvědné službě, tj. že ve smyslu ustanovení § 105 odst. 2 tr. zák. usnadňuje činnost organizace, jejímž cílem je vyzvídat státní tajemství ve prospěch cizí moci. V této souvislosti je třeba uvést, že k naplnění skutkové podstaty trestného činu podle § 105 odst. 2 tr. zák. po stránce objektivní postačuje, jestliže jeden z možných způsobů usnadnění činnosti cizí výzvědné organizace spočívá např. ve vyzrazení skutečností mající charakter pouze služebního tajemství. Je tomu tak proto, že trestní zákon v ustanovení § 105 odst. 2 tr. zák. povyšuje pomoc (ve smyslu ustanovení § 10 odst. 1 písm. c/ tr. zák.) k provádění vyzvědačství na jednu z forem samostatného trestného činu.

Vyšší vojenský prokurátor napadl rozsudek ve výroku o vině v bodě 2., protože podle jeho názoru soud prvního stupně nepostupoval správně, když se při právním hodnocení skutku odchýlil od kvalifikace uvedené v obžalobě. Odvolatel má na rozdíl od názoru vysloveného v napadeném rozsudku za to, že materiální podmínka normovaná ustanovením § 88 tr. zák. byla jednáním obžalovaného naplněna a že tedy obžalovaný měl být uznán vinným trestným činem vyzvědačství podle § 105 odst. 3 písm. b) tr. zák., tj. že tento čin spáchal, ačkoliv mu bylo uchovávaní státního tajemství zvlášť uloženo.

Odvolací soud po zvážení všech rozhodných skutečností dospěl k závěru, že soudu prvního stupně nelze v odvolání v naznačeném směru vytknout nesprávnost. Okolnost uvedená v ustanovení § 105 odst. 3 písm. b) tr. zák., která podmiňuje použití vyšší trestní sazby, je formálním znakem kvalifikované skutkové podstaty citovaného trestného činu a může mít v rámci všech okolností konkrétního činu v různých případech různou závažnost a vliv na jeho společenskou nebezpečnost.

Obecně je soud při svém rozhodování povinen vycházet ze zásady, že stupeň nebezpečnosti konkrétního činu není nikdy určován materiálním významem jen jedné, byť závažné okolnosti, ale komplexem všech okolností případu včetně těch, která skutková podstata trestného činu nezahrnuje a které jsou naznačeny v ustanovení § 3 odst. 4 tr. zák. Uplatnění této zásady může mít za následek, že výsledný stupeň nebezpečnosti konkrétního činu bude, i při formálním naplnění okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby, značně snižován s ohledem na jiné okolnosti, takže přísnější postih pachatele by nebyl ve shodě s materiálním pojetím trestného činu. K okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby soud nepřihlédne tehdy, jestliže stupeň nebezpečnosti činu v konkrétním případě ani při formálním naplnění této okolnosti nedosáhne stupně odpovídajícího dolní hranici typové nebezpečnosti, tj. nebude-li odpovídat nebezpečnosti ani nejlehčích běžně se vyskytujících případů trestného činu dané kvalifikované skutkové podstaty.

V projednávaném případě podle názoru odvolacího soudu senát vyššího vojenského soudu správně hodnotil stupeň společenské nebezpečnosti trestného činu vyzvědačství spáchaného obžalovaným i s ohledem na zásadu uvedenou v ustanovení § 88 tr. zák., jak byla výše vyložena. Proto odvolací soud v podrobnostech odkazuje na příslušnou argumentaci použitou v odůvodnění rozsudku s tím, že

považuje za potřebné zdůraznit zejména relaci znaku uvedeného v § 105 odst. 3 písm. b) tr. zák. s ostatními okolnostmi podmiňujícími použití vyšší trestní sazby stanovené v odst. 3 citovaného ustanovení. Z těchto okolností je možno příkladmo poukázat na znak uvedený v ustanovení odst. 3 písm. d), týká-li se takový čin státního tajemství zvláště důležitého. Jestliže tedy podle tohoto ustanovení může být stupeň nebezpečnosti trestného činu podle § 105 odst. 1, 2 tr. zák. pro svou závažnost podstatně zvyšován, pak je třeba v projednávaném případě vzít náležitě v úvahu, že čin se netýkal ani prostého státního tajemství.

Vzhledem k tomu má Nejvyšší soud ČSSR za to, že nelze vytknout nesprávnost výroku o vině napadeného rozsudku.

Výrok o trestu ztráty vojenské hodnosti byl napaden odvoláním obžalovaného i vyšším vojenským prokurátorem z toho důvodu, že hodnost nadporučíka byla obžalovanému odňata již v době před konáním hlavního líčení v této věci. Z dokladu založeného v trestním spise vyplývá, že hodnost nadporučíka byla obžalovanému odňata dne 5. ledna 1981 opatřením příslušného velitele. Proto odvolací soud z uvedeného důvodu zrušil tento výrok jako oddělitelný podle § 258 odst. 2 tr. ř.

Pro úplnost považuje odvolací soud za potřebné zdůraznit, že orgány činné v trestním řízení jsou povinny zjišťovat, zda obviněnému, který byl v době spáchání trestného činu nebo později nositelem vojenské hodnosti ve vojsku nebo v ozbrojeném sboru, byla tato hodnost příslušným velitelským rozhodnutím odňata. Dodržení tohoto postupu má zásadní význam poněvadž např. ve smyslu ustanovení § 25 zák. č. 76/1959 Sb. ve znění zákona č. 122/1978 Sb. odnětím (stejně jako ztrátou) vojenské hodnosti zaniká služební poměr vojáka z povolání. Jestliže vojenská hodnost byla obviněnému odňata před rozhodnutím soudu velitelským opatřením např. na základě postupu podle ustanovení § 6 citovaného zákona o některých služebních poměrech vojáků, není již možno uložit obžalovanému trest ztráty vojenské hodnosti podle § 47 tr. zák., protože nelze připustit, aby vedle sebe existovala dvě pravomocná rozhodnutí se stejnými důsledky, ale s odlišnou časovou účinností.